VALRISICO-EVALUATIE EN VALRISICO-PREVENTIE BIJ OUDEREN IN VERPLEEG- EN VERZORGINGSHUIS

Observatie:	Valrisico-evaluatie en Valrisico-preventie bij ouderen in verpleeg- en
	verzorgingshuis
Project	Eenheid van taal, Actiz
Kader	ECD ontwikkeling
File:	Valrisico-Evaluatie-preventieVerpleeg-verzorgingshuis_V0.8.doc
	Mappingvalrisico-evaluatieenpreventie_V0.8.xls
Versie doc.:	0.8
Status:	Submitted Draft Request for Comments Final
Standaard:	HL7 Versie 3 (augustus 2004)
Auteurs:	Drs A. Goossen-Baremans, A. Bronmans, Drs. J. van der Kooij
Brondocument:	Richtlijn van valincidenten bij ouderen, Nederlandse Vereniging voor
	Klinische Geriatrie 2004

1. Versie beheer

versie	datum	wijzigingen	auteurs
0.8	9 juli 2007	Eindcontrole, Snomed CT OID	Dr. William Goossen,
		gecorrigeerd, codes toegevoegd.	Results 4 Care
0.7	04-07-2007	Kleine wijzigingen in tekst en	Drs. Judith van der Kooij
		paragrafen toegevoegd i.v.m. klaar	
		maken document voor oplevering.	
0.6	24-5-2007	Aanvulling op- en aanmerkingen vanuit	A. Bronmans
		de klankbordgroep	
0.5	13 -3-07	Samenvoeging Valrisico-evaluatie en	A. Bronmans
		Valrisico-preventie	
0.4	16 -1-2007	Aanvullingen van Dr. W. Goossen	A. Bronmans
		doorgevoerd.	
0.3	10-1-2007	Check en mapping tabel	Dr. W. Goossen
0.2	08-12-2006	Uitwerking overgenomen door A.	A. Bronmans
		Bronmans van A. Goossen-Baremans	
0.1	17-10-2006	Eerste opzet	Drs A. Goossen-
			Baremans

2. Inleiding

Zorginformatiemodellen (ZIMmen) worden gebruikt voor de ontwikkeling van elektronische dossiers te ondersteunen. Medische informatie wordt geanalyseerd en zodanig weergegeven dat het relevant is voor technici die betrokken zijn bij de ontwikkeling van elektronische dossiers.

Het doel van een zorginformatiemodel is het dichten van het gat tussen klinisch medici en technici. Om dit te bewerkstelligen wordt in het zorginformatiemodel zowel medisch gerelateerde als technische informatie gegeven. Gevolg hiervan is dat bepaalde informatie niet voor beide groepen relevant is.

Zorginformatiemodellen zijn herbruikbaar. Bij de ontwikkeling van een elektronisch dossier kunnen bestaande ZIMmen opnieuw gebruikt worden.

3. Doel

Een instrument ter ondersteuning van de dagelijkse praktijkvoering met als doel de valrisico – evaluatie en – preventie in kaart te brengen ten aanzien van hoogrisicopatiënten in verpleegverzorgingshuizen.

4. Wetenschappelijke onderbouwing

De Nederlandse Vereniging van Klinische Geriatrie (NVKG) heeft een onderzoek uitgevoerd in het kader van het richtlijnenprogramma van de Orde van Medische Specialisten. De doelstelling van het onderzoek was een richtlijn te ontwikkelen met aanbevelingen en instrumenten ter ondersteuning van de dagelijkse praktijkvoering. Het gaat daarbij om het ontwikkelen van een richtlijn die is gericht op de evaluatie en preventie van valincidenten bij ouderen boven de 60 jaar.

In verpleeg- en verzorgingshuizen komen valincidenten zeer frequent voor. Uit onderzoek van Graafmans et al komt naar voren dat 223.000 valincidenten per jaar voorkomen bij verpleeg- en verzorgingshuisbewoners, waarvan één of de vier bewoners 65 jaar of ouder is. In de leeftijdscategorie van 70-74 jaar is het risico op een heupfractuur bij bewoners in verpleeg- en verzorgingshuizen vele malen hoger dat bij ouderen die zelfstandig wonen (Ooms, 1994)¹. Uit registratie bij enkele Nederlandse verzorginghuizen met 100 bewoners is gebleken dat elke

risicofactoren

In de richtlijn (Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, 2004) worden de relevante risicofactoren beschreven met de wetenschappelijke onderbouwing. Een probleem in relatie met onderzoek naar risicofactoren bij ouderen in verpleeg- en verzorgingshuizen is het geringe aantal onderzoeken dat is uitgevoerd. Daarnaast vonden de gevonden onderzoeken vaak plaats in kleine populaties.

De volgende risicofactoren worden beschreven:

* Eén of meer valincidenten in het afgelopen jaar:

bewoner twee maal per jaar valt (Dijcks et al, 2005).

- * Stoornissen van de balans, het looppatroon en verminderde spierkracht;
- * Het niet zelfstandig uitvoeren van ADL-activiteiten, in een relatief korte periode;
- * Toenemen van de leeftijd;
- * Orthostatische hypotentie;
- * Het gebruik van psychofarmmca;
- * Dementie en cognitieve stoornis;
- * Gedragsproblemen, met name agressief gedrag;
- * Hartmedicatie;
- * Cerebrovasculaire aandoening;
- * Diabetes mellitus;
- * Lage botmineralendichtheid;
- * Bestaande wervelfractuur;
- * Positieve familieanamnese:
- * Laag immobiliteit;
- * Gebruik van corticosteroïden;

Zim_Valrisico-Evaluatie-preventieVerpleeg-verzorgingshuis_V0.8.doc.7

¹ Ooms ME, Vlasman P, Lips P, Nauta J, Bouter LM, Valkenburg HA. *The incidence of hip fractures en independent and institutionalized elderly people*. Osteoporosis Int. 1994

- Mobiliteitsstoornissen:
- * Vitamine D-tekort;
- * Valangst.

identificatie van hoogrisicopatiënten

Mobiliteitsproblemen, ADL-afhankelijkheid, een eerder valincident en hoge leeftijd verhogen het valrisico. In de richtlijn wordt daarom de conclusie getrokken dat bijna alle ouderen verblijvend in een verpleeg- en verzorgingshuis een verhoogd valrisico hebben

"De werkgroep is van mening dat alle nog enigszins mobiele ouderen in verpleeg- en verzorgingshuizen gezien hun verhoogd risico in aanmerking komen voor zowel specifieke (individuele) als algemene valpreventie en/of interventiemaatregelen. Voor de volledig immobiele ouderen zijn vooral algemene valpreventieve, maatregelen belangrijk" (Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, 2004).

valrisico-evaluatie

"De werkgroep is van mening dat bij de valrisico-evaluatie zoveel mogelijk gebruik moet worden gemaakt van de al bekende gegevens uit bijvoorbeeld (hetero)anamnese van familie, verwanten en verzorgenden, eerder verricht medisch onderzoek en de medische voorgeschiedenis" (Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, 2004).

valevaluatie-instrument voor verpleeg- en verzorgingshuizen

Voor de verpleeg- en verzorgingshuizen is een valevaluatie-instrument ontwikkeld in het project 'Blijf staan- valpreventie in verzorgingshuizen', uitgevoerd door Consument en Veiligheid, TNO Preventie en Gezondheid en Arcares. Met het instrument wordt een gerichte inventarisatie gedaan van de oorzaken en risicofactoren bij vallen. De inventarisatie leidt tot interventies voor de verzorging en andere zorgverleners om de kans op vallen te verkleinen. Het instrument helpt verzorgenden om de risico's te signaleren. In de volgende paragraaf worden de variabelen van dit instrument beschreven. In paragraaf 9 wordt het instrument afgebeeld.

preventie en interventie

Algemene valpreventiemaatregelen hebben te maken met veiligheidsbeleid, zoals bouwtechnische aspecten en met de bewustwording van het probleem. De algemene maatregelen dienen bepaald te worden op organisatorisch niveau.

De hieronder vermelden preventie en interventie kunnen niet allemaal wetenschappelijk onderbouwd worden toch is de werkgroep van mening dat het aspecten zijn die vermeld dienen te worden daar het mogelijk kan bijdragen tot het reduceren van valincidenten bij oudere mensen.

aanbevelingen

De volgende aanbevelingen komen uit het rapport van NVKG naar voren:

- * nadere evaluatie bij ouderen die zich melden met een val of een valletsel;
- * ouderen te vragen naar valincidenten in het afgelopen jaar;
- * vragen naar de mobiliteit van de oudere;
- * gestructureerd vastleggen van het valrisico;
- * woningaanpassing;
- * goed schoeisel;
- * kritische evaluatie van voorgeschreven medicatie;
- * reduceren van valangst;
- * onderzoek naar gezichtsvermogen met eventuele het uitvoeren van correcties;

- * cardiovasculaire evaluatie:
- * oefenprogramma's om conditie en evenwicht te verbeteren;
- * gedrag in het activiteitenniveau verhogen;
- * betrokkenheid van het multidisciplinaire team bevorderen;
- * het gebruik van een loopmiddel, zoals een rollator;
- * het behandelen van een orthostatische hypotensie;
- * heupbeschermers ter voorkoming van een factuur bij een valincident.

interventies op organisatieniveau

Het valrisico in verpleeg – of verzorgingshuizen kan verkleind worden door de algemene valmaatregelen op te nemen in het kwaliteitsbeleid van de instelling en zouden standaard uitgevoerd moet worden. Het essentiële van de maatregel moet bestaan uit het realiseren van een continue alertheid en uit een veilige omgeving om valincidenten te voorkomen. Continue alertheid is te verkrijgen door educatie en voorlichting ten aanzien van het personeel.

5. Beschrijving variabelen Valrisico-evaluatie

Variabelen			Verzorging	Huisarts	Fysiotherapeut
	Mogelijk antwoord	Score	Aandachtsp unten en acties	Aandachts verwijzing	spunten/ klachten/
1. Heeft problemen met lopen (onzeker/ onveilig)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Check veiligheid omgeving/ product		Training lopen
2. Gebruikt loophulp-middel op het moment van de val?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Uitleg loop hulpmiddel gebruik		Training loophulpmiddel gebruik
3. Heeft behoefte aan een (ander) loophulp-middel?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen			Aanvraag nieuw loophulpmiddel
4. Heeft problemen met transfers (o.a. opstaan uit stoel, naar toilet)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Check veiligheid omgeving/ product		Training transfers
5. Heeft problemen met de balans?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen			Training balans
6. Heeft regelmatig last van duizeligheid (o.a. bij overeind komen)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen		Duizelig heid	
7. Heeft last van flauwvallen/wegraken?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen		Wegrake n/ flauwvall en	

8. Heeft pijn en/of ongemak aan de voet(en) (o.a. ingegroeide nagels)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Afspraak pedicure	Ziekte/ pijn
9. Is niet in staat gezichten te herkennen op 4 meter (zonodig met bril)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Gebruik bril/ afspraak opticien	Gezichts vermoge n
10. Is momenteel ziek?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Contact met mantelzorger (s)	Ziekte/ pijn
12. Heeft een slechte voedingstoestand/vochti nname?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Inname voeding/ vocht	Voedings toestand
13. Gebruikt risicovolle medicijnen (o.a. risico op duizeligheid)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Risicogedrag/ alcohol gebruik	Risicovol le medicatie
14. Gebruikt regelmatig alcohol?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	Alcohol: Ja Neen	Risicogedrag/ alcoholgebrui k Contact met mantelzorger (s)	
15. Gebruikt regelmatig drugs?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Risicogedrag/ drugsgebruik Contact met mantelzorger (s)	
16. Neemt te veel risico (o.a. in huishoudelijk werk, fietsen, etc.)?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	∐ Ja ∐ Neen	Risicogedrag/ alcohol gebruik Contact met mantelzorger (s)	
17. Heeft risico's in de omgeving en/of onveilige producten?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen	Check veiligheid omgeving/ product Contact met mantelzorger (s)	

18. Bezoekt regelmatig 's nachts het toilet?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen		] Ja] Neen	Check veiligheid omgeving product Risicoged	g/				
				alcohol gebruik	nag/				
19. Draagt vaak onveilig schoeisel?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen		] Ja] Neen	Voorlicht over schoenen					
20. Draagt geen schoeisel	Keuzemogel ijkheid		] Ja] Neen	Schoeisel aanbevele					
21. Is verward/onrustig?	Keuze mogelijkhei d in Ja of Neen		] Ja] Neen	Contact mantelzon (s) Bescherm e		Ziekte/ pijn	,		
				maatrege	len				
Naam	Vrije tekst								
Datum	ddmmjjjj								
Ingevuld door	Vrije tekst								_
8	,,								_
Vraag	Mogelijk antwoord		Score						
1 Eerder gevallen	Keuze mogelijkheid Ja of Nee meer dan keer		☐ Ja ☐ Nee ☐ Me keer	n er dan 1					
2. Mobiliteits- en balans- problemen	Keuze mogelijkheid Ja of Neen	in	☐ Ja ☐ Nee	n					
3. Afhankelijkheid in ADL -activiteiten	Keuze mogelijkheid Ja of Neen	in	☐ Ja ☐ Nee	n					
4. Gebruik bewegings- beperkende middelen	Keuze mogelijkheid Ja of Neen	in	☐ Ja ☐ Nee	n					
5. Beperkte beweeglijkheid gewrichten	Keuze mogelijkheid	in	☐ Ja ☐ Nee	n					
	Ja of Neen								
6. Onafhankelijk bij ver- plaatsen	Ja of Neen Keuze mogelijkheid Ja of Neen	in	☐ Ja ☐ Nee	n					

	1		T	1
8. Verandering in	Keuze	∐ Ja		
leefomgeving in	mogelijkheid in	☐ Neen		
voorafgaande twee jaar	Ja of Neen			
9.Meer dan twee jaar in	Keuze	Ja		
verpleeg- of verzorgings-	mogelijkheid in	Neen		
huis	Ja of Neen			
10 Verblijf op gesloten	Keuze	∏Ja		
		Neen		
afdeling	mogelijkheid in	□ Neen		
	Ja of Neen	— ·		
11. Alleenstaand	Keuze	☐ Ja		
	mogelijkheid in	☐ Neen		
	Ja of Neen			
12. Geslacht	Keuze	Man Man		
	mogelijkheid in	☐ Vrouw		
	Man of vrouw			
13. Leeftijd	ddmmjj	jaar		
14. Orthostatische hypo-	Keuze	∏ Ja		
tensie	mogelijkheid in	Neen		
tonoic	Ja of Neen			
15 CVA called in het	Keuze	☐ Ja		
15. CVA gehad in het				
verleden	mogelijkheid in	☐ Neen		
	Ja of Neen			
16. Diabetes Mellitus	Keuze	☐ Ja		
	mogelijkheid in	Neen Neen		
	Ja of Neen			
17. Cardiovasculaire	Keuze	☐ Ja		
aandoening	mogelijkheid in	Neen		
	Ja of Neen			
18. Hypertensie	Keuze	Ja		
J 1	mogelijkheid in	Neen		
	Ja of Neen			
19. COPD	Keuze	ПJa		
17. COLD	mogelijkheid in	Neen		
	Ja of Neen			
20 Astrogo				
20. Artrose	Keuze	∐ Ja □ Nasan		
	mogelijkheid in	☐ Neen		
	Ja of Neen			
21. Visusstoornissen	Keuze	Neen		
	mogelijkheid in	☐ Brildragend		
	Ja of Neen,			
	brildragend			
22. Gehoorproblemen	Keuze	Neen		
1	mogelijkheid in			
	Ja of Neen,	Gehoorapparaat		
	Gehoorapparaat	Frank		
23. Voetafwijking	Keuze	Ja		
23. Voctarwijking		Neen		
	mogelijkheid in	INCCII		
	Ja of Neen,			
	speciaal			
	schoeisel			

24. Dermatologische aandoening	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
25. Incontinentie	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
26. Laag lichaamsgewicht	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
27. Gewichtsverlies	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
28. Slechte zelf ervaring gezondheid	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
29. Gebruik van orale bronchodilatoren	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
30. Gebruik van psycho- farmatica	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
31. Gebruik van hartmedicatie	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
32. Gebruik van NSAID	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
33. Gebruik van hormo- nen/stofwisseling medicatie	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
34. Gebruik van analgetica	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
35. Gebruik van anti- Parkinson-medicatie	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
36. Gebruik van maag- darmmedicatie	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
37. Angst om te vallen	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
38. Gedragsproblemen	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
39. Dementie en cognitie	Keuze mogelijkheid in Ja of Neen	☐ Ja ☐ Neen
40. Zwerven/dwalen/dolen	Keuze mogelijkheid in	☐ Ja ☐ Neen

	Ja of Neen		
41. Depressie	Keuze mogelijkheid in	☐ Ja ☐ Neen	
	Ja of Neen		
42. Duizeligheid	Keuze	Ja	
	mogelijkheid in	☐ Neen	
	Ja of Neen		
43. Naam	Vrije tekst		
44. Datum	ddmmjjjj		
45. Ingevuld door	Vrije tekst		

6. Werkinstructie

De instructie die hier wordt beschreven is overgenomen uit de richtlijn Preventie van valincidenten bij ouderen (Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, 2004), bijlage 1.

invulinstructie persoonlijke risicoanalyse valongevallen

* wanneer wordt dit formulier ingevuld?

Invullen van het formulier is van belang als een bewoner een verhoogd risico loopt op een val. Dit geldt voor vrijwel alle bewoners in het verzorgingshuis. Extra aandacht verdienen bewoners die gevallen zijn en bij wie herhaling moet worden voorkomen. Als een incidentenregistratieformulier wordt ingevuld na een valongeval, kan ook direct het formulier voor de persoonlijke risicoanalyse worden ingevuld om mogelijke maatregelen beter in beeld te krijgen. Ook bij mensen die niet recentelijk gevallen zijn, is het zinvol periodiek (bijvoorbeeld elk kwartaal) het formulier in te vullen om risico's te signaleren. Het formulier wordt dus bij voorkeur als volgt ingezet:

- na een valongeval, bijvoorbeeld direct na het invullen van het incidentenregistratieformulier;
- periodiek voor alle bewoners.

* door wie wordt het formulier ingevuld?

Vallen heeft veel verschillende oorzaken. Vooral de verzorging die intensief met de bewoners werkt, kan een goed beeld krijgen van de risico's die bij een bewoner spelen. Het formulier wordt daarom bij voorkeur door de verzorging ingevuld, bijvoorbeeld tijdens het teamoverleg. Vooral de contactverzorgende (of eerst verantwoordelijke verzorgende) kan het formulier goed invullen voor de betreffende bewoners.

* hoe werkt het?

Het formulier wordt ingevuld aan de hand van de gestelde vragen. Bij iedere vraag kunnen de dubbel omlijnde vakjes worden aangekruist. De vakjes worden ingevuld als de verzorging (invuller) van mening is dat hier verbetering kan worden bereikt.

Stap 1

Lees de vraag en ga na of dit van toepassing is bij de bewoner. Zo ja, zet dan een kruisje in het witte vakje van de kolom 'Risico aanwezig/van toepassing'. Als het risico in de vraag ook heeft bijgedragen tot een valongeval, zet dan ook een kruisje in de tweede kolom 'Oorzaak valongeval'.

Stap 2

Als een kruisje gezet is in eerste kolom, is er mogelijk actie gewenst voor het risico dat in die vraag is genoemd. Kijk in de rij achter de vraag naar de witte vakjes. Ieder wit vakje

staat bij een mogelijk actiepunt voor de verzorging en mogelijk ook voor de huisarts of fysiotherapeut.

Als er geen actie gewenst is, zet u een kruisje in de laatste kolom 'geen actie'. Dit kan het geval zijn omdat er bijvoorbeeld recentelijk al actie is ondernomen op dit punt. *Stan 3*

Het aangekruiste hokje geeft een actiepunt aan. Omschrijf de actiepunten, wie deze gaat uitvoeren en wanneer dit uitgevoerd moet zijn.

voorbeeld

Een bewoner is uit haar stoel gevallen, haar stoel is te laag en ze geeft aan duizelig te zijn bij opstaan. Welke hokjes moeten nu aangekruist worden? Er zijn twee vragen in ieder geval van toepassing: '6. Regelmatig last van duizeligheid?' en '16. Heeft risico's in de omgeving en/of onveilige producten?' Bij beide vragen kunnen de eerste twee kolommen worden aangekruist: 'Van toepassing' en 'Mogelijke oorzaak val'. In dit voorbeeld vindt de verzorging dat het tijd wordt voor extra aandacht voor deze problemen.

Voor de duizeligheid moet contact worden gezocht met de huisarts en er moet een poging worden gedaan om een hogere stoel aan te schaffen. Hiervoor wordt bij de huisarts het vakje 'Duizeligheid' aangekruist en voor de verzorging de vakjes 'check veiligheid omgeving/product' en 'contact met mantelzorger(s)'. Er wordt vervolgens afgesproken wie van de verzorging hiervoor actie onderneemt. De actiepunten worden in het zorgdossier opgenomen.

7. Interpretatierichtlijnen

Het ingevulde formulier geeft aan welke aandachtspunten en acties relevant zijn bij een bewoner in een verpleeg- en verzorgingshuis. Deze aandachtspunten en acties dienen in het zorgplan te worden opgenomen. Hierbij dient te worden genoteerd wie verantwoordelijk is voor deze punten. Daarnaast dient een nieuwe valrisico-evaluatie te worden gepland in het zorgplan.

8. Literatuur/bronvermelding

- * Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie (2004). <u>Richtlijn Preventie van valincidenten bij ouderen</u>. Alphen aan den Rijn, Van Zuiden.
- * Ooms ME, Vlasman P, Lips P, Nauta J, Bouter LM, Valkenburg HA. (1994). *The incidence of hip fractures en independent and institutionalized elderly people*. Osteoporosis Int. 4(1):6-10.
- * Dijcks BP, Neyens JC, Schols JM, van Haastregt JC, de Witte LP. (2005). Valincidenten in verpleeghuizen: gemiddeld bijna 2 per bed per jaar met bij 1,3% een fractuur als gevolg. Ned Tijdschr Geneeskd., 149(19):1043-7.

9. Een voorbeeld van het instrument

RICHTLIJN PREVENTIE VAN VALINCIDENTEN BIJ OUDEREN

Verpleeg- en verzorgingshuizen

Ъ	Persoonlijke Risicoanalyse Valongevallen			Verzorging Andachlspunten en acties	> ith	Verzorging	ging	acton			_ `	- p	1 4	로	Hulsanta Aandachtspunter/Machten/verwijzing	He /	¥.	Suz			
			3				- 5									-	Fysiotherapeut	101	7		
Naam Datur Ingev	Nath.	Oorzaak valongeval Risico aanwezig/van toepassing	Uitleg loophulpmiddel gebruik	Afspraak pedicure Check veiligheid omgeving/product	Gebruik bril/afspraak opticien	Voorsichting over schoenen	Risicogedrag/alcohol gebruik	Inname voeding en vocht	Contact met mantelzorger(s) Beschermende maatregelen	Duizeligheid	Gezichtsvermogen	Wegraker/flauwvallen	Ziekte/pijn	Risicovolle medicatie	Voedingstoestand	Training lopen	Training loophulpmiddel gebruik	Aanvraag nieuw loophulpmiddel	Training belans	Training transfers	Geen actie
-	Heeft problemen met lopen (onzekar/onvellig)?				100	38	10														
~	Gebruikte looghulpmiddel op het moment van de val?				8	慝									200					35	
ന	Heeft behoefte aan een (ander) loophulpmiddel?											36				22					
-4	Heaft problemen met transfers (o.a. opstaan uit stoel, naar tollet)?		15		150										100						
NO.	Heeft problemen met de balans?		18	165	25	28	1								3	183					
0	Heaft regelmatig last van duželigheld (o.a. bi) overeind komen)?			100		20	53								28	31	1			Bon	
~	Heed last van flauwvallen? wegraken?						83													50	
	Heeft pijn enfot angemak aan de voetlen) (o.a. ingegroeide nagels)?							20							56			65			
G	In niet in staat gezichten te herkennen op 4 meter (zonodig met brill?)	=				96	18				-				23	3				500	
2	Is momented 26k?	$\exists$	K			9		9	202					28		10	-	90			
Ξ	la verward/ontratig?		97		3	68			_					3		3		120		100	
2	Hoeft oon sleethte voedingstoestand/vochtinname?				25		24									8					
5	Gebruikt risicovolle medicijnen (o.a. risico op dultaligheid)?				6	100		66	31				5			53	38	20			
72	Gebruikt regelmatig alcohol?		58	50							96		3			25				101	
\$2	Neemt to veel risico (o.a. in huishoudelijk werk, fletsen, etc.)?		10			38						100	100	100	500	335	32	100		XIII	
2	Heelt risico's in de omgaving enfot anvellige producten?		28		20	3	203					200			186		33		3		
=	Bezoekt regelmatig 's nachts het tollet?		13		28										23						

Activiteitenfase Persoonlijke risicoanalys

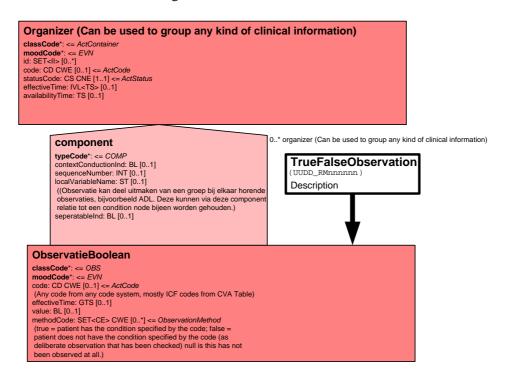
140

10. Model en beschrijving

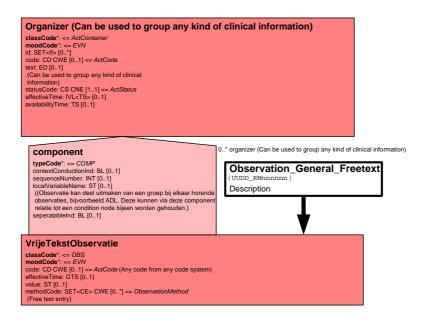
Voor de verschillende soorten gegevens zoals ja/nee en vrije tekst of gecodeerde elementen, zijn verschillende basismodellen te gebruiken.

Dit basismodel maakt de observatie specifiek door gebruik van een codesysteem, een specifieke code voor de observatie.

Onderstaand model wordt gebruikt voor boolean variabelen.

Voor de variabelen waarbij vrije tekst ingevoerd moet kunnen worden, kan gebruik gemaakt worden van onderstaand model.

11. Mappingtabel uittreksel en OID voor vocabulaire

Op grond van de zorginformatie die is verkregen zijn de variabelen bepaald die een rol spelen bij het bepalen van valrisico – evaluatie en – preventie. In paragraaf 10 is getoond welke type model nodig is om deze variabelen te modelleren.

Alle informatie wordt bijeen gebracht in een mappingtabel.

Hieronder wordt een toelichting op de kolommen in de mappingtabel gegeven.

Variabele uit instrument: Hierin staan alle variabelen uit de varia-

belentabel vermeld.

Verplicht/ optioneel /reden verplicht: Hierin wordt aangegeven of de variabelen

verplicht of optioneel zijn.

DMIM: Deze kolom laat zien welk type model gebruikt

wordt.

Plaats in HL7 Model: Hierin wordt aangegeven dat het om een

waarde gaat.

Cardinaliteit : Hoe vaak mag de variabelen voorkomen. Vocabulaire Vanuit welk classificatiesysteem wordt

uitgegaan.

Code: Hierin staat vastgelegd welke code, met de

daarbij behorende uitleg, van het classificatie-

systeem bij de variabele behoord.

Voorbeeld: Indien noodzakelijk kan een voorbeeld worden

gegeven als toelichting op de score-

mogelijkheid.

Voor de opname van de variabelen in een HL7 v3 bericht is een correcte weergave van de schaal, de codes en de mapping naar HL7 v3 noodzakelijk. Die is in onderstaande tabel opgenomen.

De hier in opgenomen codes zijn verplicht.

Een ander belangrijk onderdeel hier is de HL7 OID (unique Object Identifiers). De OID voor ActiZ Eenheid van Taal is: 2.16.840.1.113883.2.4.4.46. Voor doel, opbouw en functie van de OIDs wordt naar de implementatiehandleiding verwezen.

De mapping tabel is in een separaat Excel file opgenomen.

12. XML voorbeeld berichtfragment

Er is nog geen XML bericht beschikbaar.

13. Copyrights

licenties van bronmateriaal

De licenties voor het gebruik van de formulieren voor het in kaart brengen van valrisico – evaluatie en – preventie dient nog nader uitgezocht te worden. Echter, het is belangrijk te weten dat deze ZIMmen bedoeld zijn als een intermediair tussen zorgverlener en technicus. Zorgverleners hebben altijd de verplichting uit te zoeken hoe het zit met copyrights voor de instrumenten die zij gebruiken.

gebruik van de zimmen

De ZIMmen voor Eenheid van taal zijn voor ActiZ uitgewerkt en er is bepaald dat deze ZIMmen voor algemeen gebruik zijn.

14. Screenshots

Is niet van toepassing in dit zorginformatiemodel.

15. Nadere toelichting

16. Contactinformatie

Actiz Oudlaan 4 3515 GA Utrecht

Acquest Dorpsstraat 50 2396 HC Koudekerk aan den Rijn

Epping Consultancy Holterveste 49 5221 KL 's Hertogenbosch

Results 4 Care
De Stinse 15
3823 VM Amersfoort

17. Disclaimer zorginformatiemodel

ActiZ als opdrachtgever en Acquest, Results 4 Care en Epping Consultancy als uitvoerders besteden de grootst mogelijke zorg aan de betrouwbaarheid en actualiteit van de gegevens in dit zorginformatiemodel. Onjuistheden en onvolledigheden kunnen echter voorkomen. ActiZ en Acquest, Results 4 Care en Epping Consultancy zijn niet aansprakelijk voor schade als gevolg van onjuistheden of onvolledigheden in de aangeboden informatie, noch voor schade die het gevolg is van problemen veroorzaakt door, of inherent aan het verspreiden van informatie via het internet, zoals storingen of onderbrekingen van of fouten of vertraging in het verstrekken van informatie of diensten door ActiZ of Acquest, Results 4 Care of Epping Consultancy, of door U aan ActiZ of Acquest of Epping Concultancy via een website van ActiZ of Acquest of Results 4 Care of Epping Consultancy of via e-mail, of anderszins langs elektronische weg. Tevens aanvaarden ActiZ en Acquest en Epping Consultancy geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die geleden wordt als gevolg van het gebruik van gegevens, adviezen of ideeën verstrekt door of namens ActiZ of Acquest of Results 4 Care of Epping Consultancy via dit zorginformatiemodel. ActiZ of Acquest of Results 4 Care of Epping Consultancy aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van informatie in dit zorginformatiemodel waarnaar of waarvan met een hyperlink of anderszins wordt verwezen.

Indien informatie die op de elektronische versie van dit zorginformatiemodel is opgenomen ook schriftelijk wordt verstrekt, zal in geval van tekstverschillen de schriftelijke versie bepalend zijn. Dit geldt indien de versieaanduiding van beiden gelijk is. Een definitieve versie bepaalt echter boven een conceptversie. Een gereviseerde versie bepaalt altijd boven een eerdere versie.